

۲ تریلیون دلار هزینه برنامه ساخت جنگنده‌های اف ۳۵

براساس برآوردهای جدید دیوان محاسبات آمریکا که یک نهاد نظارتی مستقل از دولت آمریکا است، برنامه ساخت جت‌های جنگنده F-۳۵ در طول عمر خود بیش از ۲ تریلیون دلار برای مالیات‌دهندگان هزینه خواهد داشت و به این ترتیب جایگاه خود را به‌عنوان یکی از گران‌ترین برنامه‌های تسلیحاتی در تاریخ ایالات متحده تثبیت می‌کند.

این برآورد جدید نشان‌دهنده یک جهش چشمگیر نسبت به برآورد سال ۲۰۱۸ است. در آن سال هزینه کل برنامه ۱/۷ تریلیون دلار تعیین شده بود. بیشتر این افزایش ناشی از هزینه‌های پیش‌بینی شده است که با ۴۴ درصد افزایش روبه‌رو بوده است. پنتاگون همچنین عمر پیش‌بینی شده این هواپیما را به جای هدف قبلی که تا سال ۲۰۷۷ بود، سال ۲۰۸۸ قرار داد. این خبر در حالی منتشر می‌شود که کنگره پیشنهاد بودجه جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا برای سال آینده را بررسی می‌کند که در آن ۸۹۵ میلیارد دلار بودجه نظامی درخواست شده است. این بسته بودجه جدا از درخواست کاخ سفید برای تصویب ۱۰۶ میلیارد دلار برای تأمین مالی انتقال تسلیحات و همکاری امنیتی با اسرائیل، تایوان و اوکراین است که پس از تصویب در سنای اوایل سال جاری همچنان در مجلس نمایندگان گیر کرده است. البته، همه اینها از نظر مالی خبر بدی نیست. به گفته دیوان محاسبات آمریکا، پنتاگون هزینه تخمینی طول عمر هر فروند F-۳۵ را صرفاً با خرید جت‌های بیشتر و کاهش تعداد ساعات پروازی که انتظار می‌رود هر سال انجام دهند، کاهش داده است. اما وقتی کار به معادله‌های جنگی می‌رسد این اقدام کمتر از حد ایده‌آل جوابگو است. هر سه مدل از F-۳۵ همچنان از «درخ‌های قابلیت‌های مأموریتی» که برایشان در نظر گرفته شده بود، فاصله دارند. این اصطلاحی است که به درصد بازه زمانی اشاره می‌کند که هر هواپیمای خاص واقعاً برای انبرد آماده می‌شود. دیوان محاسبات آمریکا گزارش می‌دهد که در سال ۲۰۲۳، F-۳۵ مدل فقط در ۵۲ درصد مواقع در حالت پرواز بود و این بسیار کمتر از هدف ۹۰ درصد تعیین شده توسط نیروی هوایی آمریکا بوده است. جت‌های جنگنده اغلب به دلیل نقص‌های طراحی موتور که باعث گرم شدن بیش از حد هواپیما، آسیب رسیدن به قطعات و افزایش هزینه‌های تعمیر و نگهداری می‌شود، زمین‌گیر می‌شوند. به گفته دان گریزر از مسئولان پروژه نظارت دولت بر ساخت F-۳۵ می‌گوید که این ناتوانی در ماندن طولانی در هوا، آموزش کافی خلبانان را در سناریوهای واقعی دشوارتر کرده است چراکه احتمال سقوط و سایر حوادث پرهزینه را افزایش می‌دهد. تلاش برای رفع این مشکلات در موتور این جنگنده‌ها نشان می‌دهد که چرا هزینه‌های F-۳۵ همچنان در حال افزایش است.

در اوایل دهه ۲۰۱۰، پنتاگون از پیمانکاران نظامی خواست تا نمونه اولیه موتور جدیدی را پیشنهاد کنند و هم‌زمان شرکت تابعه RTX کمپانی Pratt and Whitney را برای ارتقاء موتور اصلی F-۳۵ تحت فشار قرار دهند. سال گذشته، وزارت دفاع به کنگره آمریکا اعلام کرد که دیگر نیازی به برنامه ساخت نمونه اولیه با هزینه ۵۸۸ میلیون دلار ندارند، اما قانونگذاران از لغو این برنامه امتناع کردند و در عوض تصمیم گرفتند بودجه ساخت نمونه اولیه و ارتقاء آن را به‌طور هم‌زمان تأمین کنند. همان زمان یکی از کارشناسان این اقدام را مورد تمسخر قرار داد و آن را هزینه بی‌خود و بی‌فایده توصیف کرد.

اعضای کنگره از تصمیم‌شان مبنی بر حفظ برنامه ساخت نمونه اولیه با این استدلال که به پیشرفت فناوری برای نسل بعدی جت‌های جنگنده کمک می‌کند، دفاع کردند. مایک راجرز، نماینده ایالت آلاباما یکی از حامیان اصلی حفظ برنامه ساخت نمونه اولیه موتور در جنرال الکتریک بود. جالب این است که او اتفاقاً یک کارخانه کاملاً جدید به نام GE Aerospace در منطقه خود دارد. علاوه بر نگرانی‌های جزئی، پنتاگون همچنین تمایل دارد هزینه برنامه‌ها را در مراحل اولیه توسعه دست‌کم بگیرد. هفته گذشته، دفتر بررسی بودجه کنگره فاش کرد که نیروی دریایی هزینه ساخت یک کشتی جدید فرود با اندازه متوسط برای حمل واحدهای کوچک تفنگداران دریایی را به شدت دست‌پایین گرفته است. برآوردهای اولیه هزینه این برنامه ۲/۶ میلیارد دلار بوده اما برآوردهای واقعی نشان می‌دهد که پنتاگون به احتمال زیاد باید بین ۶/۲ تا ۷/۸ میلیارد دلار برای ساخت این کشتی هزینه کند که بیش از ۱۰۰ درصد رشد را نشان می‌دهد.

مهران موسوی خوانساری

روزنامه‌نگار

چهارم فروردین امسال که آلمان در یک دیدار دوستانه ۲ بر صفر فرانسه را شکست داد، «جاناتان تاه» با شماره ۴ برای آلمان‌ها به میدان رفت. این نخستین بار بود که «تاه» و هم‌تیمی‌هایش از کیت جدید تیم ملی فوتبال آلمان برای یورو ۲۰۲۴ رونمایی می‌کردند. «تاه» البته خبر نداشت پیراهنی که او در این مسابقه به تن کرده، قرار است باعث سر باز کردن دهل چرکینی شود که قریب یک قرن پیش‌تر در جامعه این کشور رشد کرده بود.

چند روز بعد از مسابقه چهارم فروردین مورخی به نام «مایکل کونینگ» پرده از یک واقعت درباره طراحی عدد ۴ در کیت تیم آلمان برداشت. او معتقد بود شماره لباس «جاناتان تاه» به شکلی طراحی شده که شماره ۴۴ دقیقاً یادآور «صاعقه‌های شکسته» نماد واحدهای اس‌اس نازی در جنگ جهانی دوم خواهد بود. آدیداس-تولیدکننده این کیت- به فوریت اتهام واردشده را رد کرد اگرچه اعلام کرد پیراهن ۴۴ با طراحی جدید از لیست فروش آن شرکت خارج شده است و هم‌زمان فدراسیون فوتبال آلمان هم بازنگری در طراحی سایر اعداد کیت جدید را در دستور کار قرار داد. اما به‌رغم همه این تصمیم‌ها، حالا ۹۵ سال بعد از رونمایی از نماد اس‌اس در آلمان نازی، موضوع ظهور راست‌گرایان افراطی در آلمان و در اروپا یک بار دیگر مورد توجه قرار گرفته است.

▼ آغاز ماجرا از المپیک برلین

اول اوت سال ۱۹۳۶ المپیک یازدهم توسط آدولف هیتلر افتتاح شد. آن روز هزاران نفر در ورزشگاه المپیک برلین با سلام مخصوص نازی‌ها از هیتلر استقبال کردند و ورزشکاران ۴۹ کشور در مقابل هیتلر رژه رفتند تا چهره جنگ‌طلب رهبران جدید آلمان ذیل محتوای صلح‌آمیز المپیک پنهان شود. هنگام عبور ورزشکاران ایتالیا از مقابل جایگاه هیتلر، سلام فاشیستی ورزشکاران آن کشور در پاسخ به سلام رهبران نازی ایستاده در جایگاه ویژه خبر از سلام جهان به جنگی ویرانگر می‌داد. هیتلر سه سال بعد از المپیک برلین جنگ جهانی دوم را آغاز کرد. نازی‌ها از فرصت برگزاری بزرگترین دوره مسابقات ورزشی جهان در کشورشان حداکثر بهره‌برداری تبلیغاتی را بردند. تصاویر برجای‌مانده از المپیک ۱۹۳۶ برلین، نمایش ابعاد تکان‌دهنده نژادگرایی نازی‌ها در اوج قدرت آنهاست. گفته شده است در انتخاب ورزشکاران آلمانی برای حضور در آن المپیک پیش از آنکه به مهارت آن‌ها در ورزش توجه شود، چهره آریایی ورزشکاران اهمیت داشت. تحقق تئوری برتری دادن نژادی ژرمن‌ها نیز بر عهده مهم‌ترین سازمان شبه‌نظامی تحت نظارت آدولف هیتلر و حزب نازی گذاشته شده بود. واحدهای اس‌اس در سال ۱۹۳۶ با تجربه‌ای ۷ ساله در این زمینه پیشگام بودند.

▼ همه‌نقی می‌کنند اما...

جنگ جهانی دوم با شکست نازی‌ها به پایان رسید اما راستگرایی افراطی در اروپا پایان‌ناپذیر باقی ماند. امروز از شرق تا غرب اروپای متحد در تب راستگرایی می‌سوزد و افراط‌گرایان از هر فرصتی برای عرض اندام بهره می‌جویند. آلمان همچنان در کانون رشد راستگرایی قرار دارد. چهارم آذرماه سال پیش ۲۵-نوامبر ۲۰۲۳- افراط‌گرایان آلمان و اتریش مخفیانه در هتلی در شهر پوتسدام واقع در شرق آلمان گرد هم آمدند تا درباره «اخراج دسته‌جمعی مهاجران، پناهمجویان و شهروندان آلمانی با منشأ خارجی» به رایزنی بپردازند. افشای این نشست موحی از خشم در آلمان و دیگر کشورهای اروپایی به همراه آورد. صدها هزار نفر علیه اعضای حزب راستگرای «آلترناتیو برای آلمان»، نئونازی‌ها و سایر افراط‌گرایان آلمان به راهپیمایی پرداختند. کار به جایی رسید که حتی راست‌گرایان فرانسوی هم نشست مخفیانه پوتسدام و مصوبات آن را محکوم کردند. اما قضیه فقط محدود به این نیست. طبق نظرسنجی‌ها اگر همین امروز در آلمان یک انتخابات برگزار شود، تقریباً یک‌چهارم مردم آن کشور به حزب آلترناتیو برای آلمان رأی می‌دهند و این محبوبیت احتمالاً در آینده مسیر صعودی بیشتری هم خواهد گرفت.

درست است که اولاف شولتز، صدراعظم آلمان می‌گوید این

فقط تصور کنید یکی از سخنرانان اصلی مراسم افتتاحیه مسابقات جام جهانی ۲۰۲۶ دونالد ترامپ باشد. بیست‌وسومین دوره مسابقات جام جهانی فوتبال مردان از ۲۱ خرداد تا ۲۸ تیر ۱۴۰۵ (۱۱ ژوئن تا ۱۹ ژوئیه ۲۰۲۶) به‌طور مشترک توسط ۱۶ شهر در سه کشور کانادا، مکزیک و ایالات متحده آمریکا میزبانی خواهد شد. اگر ترامپ در انتخابات سال جاری ایالات متحده به قدرت بازگردد، او در روز افتتاحیه جام جهانی ۲۰۲۶ به‌عنوان رئیس‌جمهور آمریکا در سال دوم ریاست جمهوری‌اش شرکت خواهد کرد.

محور سخنان احتمالی ترامپ در جام جهانی چه خواهد بود؟ همه‌نقی می‌کنند اما... جنگ جهانی دوم با شکست نازی‌ها به پایان رسید اما راستگرایی افراطی در اروپا پایان‌ناپذیر باقی ماند. امروز از شرق تا غرب اروپای متحد در تب راستگرایی می‌سوزد و افراط‌گرایان از هر فرصتی برای عرض اندام بهره می‌جویند. آلمان همچنان در کانون رشد راستگرایی قرار دارد. چهارم آذرماه سال پیش ۲۵-نوامبر ۲۰۲۳- افراط‌گرایان آلمان و اتریش مخفیانه در هتلی در شهر پوتسدام واقع در شرق آلمان گرد هم آمدند تا درباره «اخراج دسته‌جمعی مهاجران، پناهمجویان و شهروندان آلمانی با منشأ خارجی» به رایزنی بپردازند. افشای این نشست موحی از خشم در آلمان و دیگر کشورهای اروپایی به همراه آورد. صدها هزار نفر علیه اعضای حزب راستگرای «آلترناتیو برای آلمان»، نئونازی‌ها و سایر افراط‌گرایان آلمان به راهپیمایی پرداختند. کار به جایی رسید که حتی راست‌گرایان فرانسوی هم نشست مخفیانه پوتسدام و مصوبات آن را محکوم کردند. اما قضیه فقط محدود به این نیست. طبق نظرسنجی‌ها اگر همین امروز در آلمان یک انتخابات برگزار شود، تقریباً یک‌چهارم مردم آن کشور به حزب آلترناتیو برای آلمان رأی می‌دهند و این محبوبیت احتمالاً در آینده مسیر صعودی بیشتری هم خواهد گرفت.

ادامه
یادداشت
سردبیر

اما این «ژن گریزی» یا نقض مَثَل ساریه «گرگ‌زادگی». فقط در سطح افراد و اشخاص صدق نمی‌کند. در سطح نهادهای اجتماعی و سیاسی نیز، می‌توان چنین روندی را یافت و صورت بست. به تعبیر دقیق‌تر، همانطور که در عصر جدید، راه‌پسوران از پدران و دختران از مادران در موارد زیادی جدا می‌شود و دیگر، کمتر پسری شغل پدرش را ادامه می‌دهد و کمتر دختری همچون مادرش می‌پوشد و خود می‌آراید؛ در سطح نهادهای نیز، چنین روندی قابل‌احصاست. چه‌بسا نهادهایی که در قانون اساسی با هدف و کارکردی آزادخواهانه یا در جهت تحدید و مشروطه‌سازی قدرت تعریف و تأسیس شده‌اند، اما کارکرد کنونی آن‌ها کاملاً در تضاد با خواست و گفتمان خیرگان و پدران قانون اساسی است. در مورد نهادهای انقلابی خارج از قانون اساسی و نیز تشکیلات سیاسی مورد حمایت و برکنشیده و براساخته ساختار سیاسی نیز، چنین کارکرد و روندهای رami توان سراغ گرفت. تشکیل‌های دانشجویی شاید یکی از بهترین نمونه‌های پراپی‌تیبین این ایده است که تشکیل و تأسیس یک نهاد اجتماعی-سیاسی، الزام‌آور جهت خواست مؤسسان و بنیانگذاران و حامیان آنان عمل نمی‌کند.

▼ دفتر تحکیم وحدت: از خط امام تا اپوزیسیون

این روند، از همان نخستین تشکیل دانشجویی برآمده از حکومت و گفتمان خط امام قابل‌ردیابی است. جریان دانشجویان پیرو خط امام که با تسخیر سفارت آمریکا، خواسته یا ناخواسته مسیر تحولات پس از انقلاب

عکس: gettyimages

موقعیت راست افراطی آلمان که با طراحی پیر

«۴۴» فقط یک

افراطی ایتالیا را فریاد می‌زنند. این راهپیمایی که آشکارا یادآور دوران سیاه بنیتو موسولینی، رهبر فاشیست و شبه‌نظامیان سیاه‌پوشش بود توسط تمامی احزاب آن کشور محکوم شد و درخواست‌ها برای ممنوع کردن فعالیت گروه‌های نئوناشیستی شدت گرفت. اما واقعیت این است که جایگاه موسولینی برای بخش‌هایی از جامعه امروز ایتالیا مانند جایگاه هیتلر برای طبقاتی از آلمان هاست؛ محبوب و قابل بازگشت! هر ساله حامیان موسولینی در زادگاه او جمع می‌شوند و راهپیمایی‌های بزرگداشتی در مقام دیکتاتور سابق ایتالیا برگزار می‌کنند که در آنها شعارها و حرکات دوره فاشیستی بر جسته هستند آن هم در حالی که ایتالیا بر خلاف آلمان قانونی ندارد که استفاده از تصاویر یا حرکات فاشیستی را ممنوع کرده باشد! این روزها احزاب راست افراطی با شعارهای گوناگون با ریشه‌های فاشیستی به صحنه سیاسی اروپا بازگشته‌اند. آلمان و ایتالیا فقط نمونه هستند.

▼ از چپ به راست

پایان جنگ دوم جهانی، آغاز عصر جنبش‌های چپ‌گرایانه در جهان بود. در دهه‌های بعد از جنگ دوم، راستگرایی به حاشیه رانده شد اما از بین نرفت و زیر سایه جنبش‌های چپ باقی ماند. با رشد قدرت اتحاد جماهیر شوروی و همه‌گیر شدن شعارهای پوپولیستی با

دانشجویی اپوزیسیون تبدیل شد و سوز و حذف و برخورد نهادهای امنیتی و جریان‌های رادیکال راست قرار گرفت تا جایی که دچار انشعاب و انحلال شد.

▼ پیام دانشجوی: از امام خامنه‌ای تا نامه به رهبری

۲ با دور شدن تدریجی دفتر تحکیم وحدت از اهداف و گرایش‌های مورد نظر بلوک حاکم و ظاهر شدن آن در مقام منتقد گفتمان و جریان حاکم پس از عصر بنیانگذار، ساخت حاکم به سمت تأسیس و تشکیل تشکل‌های دانشجویی موازی دفتر تحکیم وحدت حرکت کرد. این گرایش، در یک سطح با تأسیس تشکیلات رقیب و همسو با جناح راست بود که به شکل‌گیری «جامعه اسلامی دانشجویان» انجامید؛ تشکلی که به جریان راست سنتی در دهه ۱۳۶۰ و محافظه‌کاران (در قالب «جبهه پیروان خط امام و رهبری») در دهه ۱۳۷۰ گرایش و همسوئی تام و تمام داشت. باین حال، از ابتدا روشن بود که جریان سنتی راست توان و ظرفیت و نسبتی با فضای دانشجویی ندارد. چنان‌که در دوم خرداد، هر قدر دفتر تحکیم وحدت و انجمن‌های اسلامی همسو با جریان چپ خط امام در به میدان آوردن و پیروزی سیدمحمد خاتمی مؤثر بودند؛ جامعه اسلامی دانشجویان در جلب حمایت بدنه دانشجویی به سود علی‌اکبر ناطق‌نوری ناکام ماند. اما گرایش تأسیس تشکل رقیب دفتر تحکیم وحدت، تنها سویه جناحی و محافظه‌کارانه نداشت. جریان حاکم برای به حاشیه‌راندن تشکیلات دانشجویی جناح چپ، به تأسیس اتحادیه‌ای موازی با نام مشابه روی آورد که اتفاقاً، ایده‌ها و شعارهایی چپ‌گرایانه و عدالت‌خواهانه

کشور باید از تاریخ درس بگیرد اما روال جاری وقایع خلاف عقیده صدراعظم را نشان می‌دهد. راست‌گرایان در میان بخش‌هایی از بدنه آلمان محبوب هستند و این انکارناپذیر است. موضوع فقط به زمان و مکان نشان دادن این محبوبیت بر می‌گردد. عرضه ورزش جایگاه مناسبی برای نمایش راستگرایی است.

▼ بدبینی یا واقفیت‌روز؟

ساده‌انگارانه است اگر شباهت فونت عدد ۴ و ۴۴ درج‌شده پشت کیت پیراهن تیم ملی آلمان در یورو ۲۰۲۴ با نماد نازی‌ها را تنها از سر غفلت بدانیم. این شباهت آنقدر هست که هر کسی را مجاب کند طراح این کیت، با اطلاع قبلی نماد یکی از جنایتکارترین سازمان‌های پلیسی تاریخ را پشت پیراهن تیم ملی آلمان حک کرده است.

آدیداس به این اتهام از سر بدبینی می‌نگرد اما رشد راستگرایی در اروپا (با میدان‌داری آلمان) قابل‌تکذیب نیست. دی‌ماه سال پیش راهپیمایی صدها مرد سیاه‌پوش در ایتالیا به مناسبت سالگرد کشته شدن سه کشتگر نوجوان راست افراطی به دست نیروهای چپ افراطی آن کشور در دهه ۷۰ میلادی خیرساز شد. این سیاه‌پوشان در حالی که دست‌های خود را به نشانه ادای احترام نظامی فاشیستی به جلو دراز کرده بودند شعار معمول راست‌های

را تغییر دادند و سپس با اقتباس گفته‌ای از امام خمینی، خود را «دفتر تحکیم وحدت» نامیدند؛ اتحادیه‌ای دانشجویی که برآمده از انجمن‌های اسلامی دانشجویان دانشگاه‌های سراسر کشور بود. انجمن‌های اسلامی، دانشجویان خط امام و دفتر تحکیم وحدت اصولاً با این هدف شکل گرفتند که در سطح دانشگاه و عرصه عمومی در برابر جریان چپ رادیکال (اعم از مارکسیستی حزب توده و چریک‌های فدایی خلق و مارکسیستی-مذهبی مجاهدین خلق) قرار بگیرند و در سطح کلان و عرصه سیاسی، در برابر جریان لیبرال (نهضت آزادی و جبهه ملی با محوریت مهدی بازرگان) عمل کردند و در نهایت، با تسخیر سفارت دولت موقت را به نقطه استعفا کشانند. اما پس از حذف و حاشیه رفتن این دو جریان، تحولات سیاسی درون ساخت قدرت موجب دودستگی و انشعاب در بلوک حاکم شد و از جمله جریان دانشجویی خط امام رانیز، به‌تدریج از بازوی دانشجویی کل حکومت به‌نماینده جریان چپ (خط امام) تبدیل کرد. تحولات داخلی و خارجی انتهای دهه ۱۳۶۰ و ابتدای دهه ۱۳۷۰ اما بسترساز تجدیدنظرطلبی و بازنگری بطنی اما مبنایی در جریان چپ خط امام شد؛ روندی که با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی آغاز شد و با دوم‌خرداد ۱۳۷۶ به اوج رسید. تغییر منشی و نگرش جریان چپ و به‌ویژه دفتر تحکیم وحدت چنان بود که این تشکل که در زمان تأسیس منتقد جدی بازرگان و نهضت آزادی بود و سقوط دولت موقت را رقم زد، از اواسط دهه ۱۳۷۰ و به‌ویژه پس از دوم‌خرداد به میزان و متحد سران نهضت آزادی و جریان ملی-مذهبی و نیز روشنفکران دینی و حتی برخی چهره‌های سکولار تبدیل شد و عملاً، پس از حمله به کوی دانشگاه به جریان